KARİKATÜRK

KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ HABER BÜLTENİ • 30. YIL • NİSAN 1999 • SAYI 61

English Summary

Ahmet Hamdi Kaya'yı kaybettik

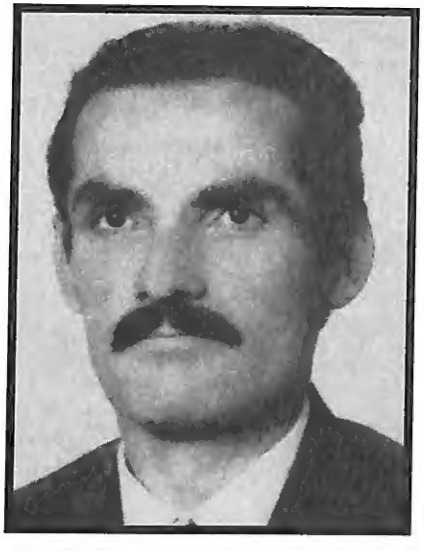

Karikatür sanatçısı Ahmet Hamdi Kaya yakalandığı hastalığa yenik düştü. 18 Mart günü hayata gözlerini kapayan sanatçı akrabalarının, karikatür sanatçılarının ve dostlarının eşliğinde son yolculuğuna uğurlandı.

1949 yılında Tirebolu'da doğan Ahmet Hamdi Kaya, resim ve karikatür konusunda kendi kendini eğiterek 14 yaşında profesyonel olarak çizmeye başladı.

Ahmet Hamdi Kaya özgeçmişini şöyle anlatıyordu:

"Renkli fotoğrafın olmadığı bir dönemde pastel portre yapımları ile hayata atıldım. Anadolu'nun birçok kasaba ve şehirlerini dolaştım. 18 yaşından sonra bir dönem bağımlı çalıştıysam da, 1972 senesi askerlik sonrası Beyoğlu İstiklal Caddesinde sokak ressamlığının ilk adımlarını attım. Seri çalışmalarım beni ister istemez karikatüre yönlendirdi ve portre ile birlikte yürütmeye başladım.

1974 yılında Avrupa'ya çıktım. Bu çalışmalarımı çeşitli ülkelerde uygularken bir yandan da yabancı ressamların çalışmalarını inceledim. 1979 yılında atölye kurarak yağlı boya tablo çalışmalarına başladım. 1986 yılında tezniyat ve barok işlerine de meraklanarak üç yıl camii ve saray süslemelerinde çalıştım. Bu alandaki yeteneğimi de kanıtlayarak atölye çalışmalarına döndüm." Sanatçı resim, karikatür, nakış, barok işlerini birarada yürüttü. 1979 yılında karikatür dalında İtalya'nın Tolentino kentinden şeref diploması ve 1980 yılında da Ankara Eczacılar Odası'ndan altın plaket aldı.

Ahmet Hamdi Kaya 1997 yılında da yaz döneminde üç ay Japonya'ya davet edildi ve orda kurulan Türk köyünde portre karikatür çalışmaları yaptı. Sanatçı anında portre karikatür çalışması konusunda alanında ilklerden ve ustalardan biriydi. Ahmet Hamdi *(Devamı ikinci sayfada)*

Necmi Rıza hafif bir kaza atlattı

Karikatür ustamız Necmi Rıza, Rumeli Hisarüstü'nde çıktığı gezintide hafif bir kaza atlattı. Yürürken ayağı takılarak düşen Necmi Rıza'nın sol elinin iki parmağı çıktı, parmak kemiklerinden biri çatladı. Burnunda ve dudaklarında hafif sıyrıklar oluşan sanatçı, bir rastlantı sonucu ordan geçmekte olan karikatür sanatçısı Ferit Avcı'yla yakın bir hastaneye başvurdu. Gerekli teşhis ve tedavisi yapılan sanatçının sol eli alçıya alındı. Üstada geçmiş olsun diyor, biran önce sağlığına kavuşmasını diliyoruz.

KARİKATÜRK

KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ HABER BÜLTENİ

Ayda bir yayımlanır. Çizgi, yorum, görüşler kişilere aittir

YAYIN KURULU / *BOARD OF EDITORS*

Bedri KORAMAN, Metin PEKER, Muhittin KÖROĞLU, Erdoğan KARAYEL, Dilek Neşe BİNARK

EDİTÖR / *EDITOR*

B. Sadık ALBAYRAK

GRAFİK TASARIM / *GRAPHIC DESIGN*

Kemal URGENÇ

KATKIDA BULUNAN / *CONTRIBUTOR*

Yener ÇAKMAK

YAZIŞMA ADRESİ / *ADDRESS*

Karikatürcüler Derneği,
Alemdar Caddesi Yerebatan Sarnıcı Çıkışı 34410
Sultanahmet-İstanbul, TÜRKİYE

Tel/*Phone*: ++90-212 513 60 61 **Fax:** ++90-212 527 26 18

BANKA HESABI/*ACCOUNT NUMBER*

Karikatürcüler Derneği, Emlakbank İstanbul Bahçekapı Şubesi hesap no: 000 30407

İRTİBAT BÜROLARI / *REPRESENTATIVA BRANCHES*

ANKARA: Metin PEKER, Konur Sok. 31/10 Kızılay - ANK. Tel / fax: 0312-417 37 28

TRABZON: Adnan TAÇ, Kunduracılar Cd. Neşe Sk. No: 1/3 TRABZON, Tel: 0462-326 70 71

ANTALYA: Cihan İŞBAŞI, A.K.S.M. Karikatür Evi, TRT Cd.- ANTALYA, Tel: 0242-243 43 75, faks: 247 15 57

İZMİR: Cem KOÇ, Fevzipaşa Bulv. Hüseyin Egeli İşmrk. K. 7/706, İZMİR, Tel / fax: 0 232 489 64 35 - 489 52 68

BURSA: Tayfur Şapolyo, Ulubatlı Hasan Bulvarı No: 90 BURSA Tel: 0224 363 81 43 fax: 0224 256 61 22

ADANA: Volkan DEMİR, Yenibora Mh. 1732 Sk. Pınar Apt. B-Blok No: 12 01150, ADANA

DENİZLİ: Mehmet SELÇUK, Mehmetçik Mh. 2622 Sk. Karakuş Apt. No: 10/1 Çamlık Mevkii, Denizli

ZONGULDAK: Kürşat COŞGUN, İl Turizm Müdürlüğü

BASKI / *PRINTING:* Onsel Ofset, Tel: (0212) 527 80 03

FİLM / *FILM*: Ebru Grafik, Tel: (212) 526 01 13

Ebru Grafik'e katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

INTERNET

Karikaturculer@turk.net.

Karikatürhane: http://www.ygm.itu.edu.tr/hoca/

Ahmet Hamdi Kaya'yı kaybettik

(Baştarafı birinci sayfada) Kaya istanbul manzaralarından oluşan suluboya çalışmalarını da seri üretimle derneğin Yerebatan Sarnıcı'ndaki kitabevinde sergiliyordu.

Karikatür camiasına ve sanatçının ailesine başsağlığı diliyoruz.

Üstte, Ahmet Hamdi Kaya'nın "Beni Burada Arama Anne" Karikatürk 95-96 albümünde yayımlanan karikatürü.

Kadınlar sergisi 8 Mart'ta açıldı

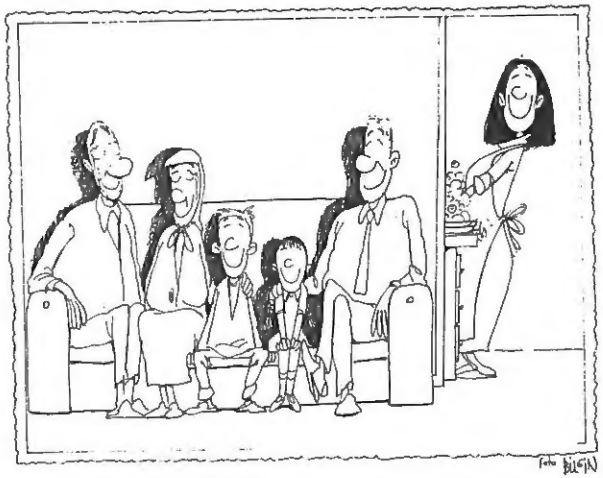

"Kadınlar" konulu ortak karikatür sergisi 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde Karikatürcüler Derneği'nin Yerebatan Sarnıcı çıkışındaki sanat galerisi'nde açıldı.

Sergi, karikatür sanatçılarının yaptığımız duyuru üzerine gönderdikleriyle Karikatür ve Mizah Müzesi'nin arşivinden derlenen karikatürlerden oluşturuldu. Yanda, Mustafa Bilgin'in

Çin'den karikatürler

Geçenlerde Çin'den bir mektup ve bir dosya dolusu karikatür geldi. Bilindiği gibi, Uluslararası Nasreddin Hoca karikatür Yarışması'na en çok karikatür gönderen ülke Çin ve bu yarışmada büyük ödülü sıklıkla Çinli karikatürcüler kazanıyor.

Çinli karikatürcü Xia Dachuan ile Xia Lichuan Karikatürk bülteninin adresini FECO News dergisinden almışlar ve yayınlanmak üzere bazı karikatürlerini postalamışlar. Bültenimiz haber ağırlıklı yayın yaptığı için bu karikatürlerin hepsini yayınlamamız mümkün değil. Mektuplarında, "Karikatürlerimizin dünya yüzündeki daha çok insana ulaşmasını ve beğenilmesini istiyoruz" diyen sanatçıların bir karikatürlerini yayınlıyor ve Çinli sanatçıların selamlarını bütün karikatür sanatçılarına iletiyoruz. Haberleşmek isteyenler için Çinli karikatürcülerin adresi şöyle: Xia Dachuan c/0 Mr. Xia Shuguang Xingtai Telecomm Off. 054041 Xingtai / Hebei Prov. P. R. China.

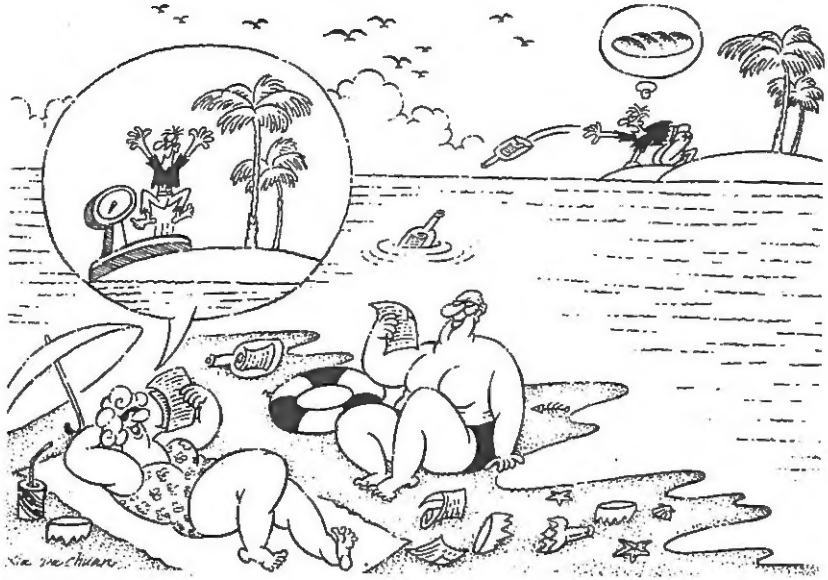

'Kabare' karikatürler

Almanya'da yaşayan üyelerimizden Muhsin Omurca'nın, karikatürlerini de içeriğine yerleştirdiği ve yazıp oynadığı Almanya'nın ilk "karikatür kabaresi" "Bir Dazlağın İstanbul Anıları"na 1998 Alman Kabare Ödülü verildi. Omurca'nın başarısı bununla da sınırlı kalmadı ve sanatçı, Münih Abendzeitung'un verdiği Haftanın Yıldızı Sanat Ödülünü de aldı. Alman Kabare Ödülü töreni geçtiğimiz ocak ayında Nürnberg'de 500 kişilik Tafelhalle'de yapıldı.

Omurca'nın sanatıyla ilgili Alman basınında yapılan bazı yorumlar şöyle:

Nürnberger Nachricten: "Nihayet Alman Kabaresinde bir yenilik!" Allgauer Zeitung: "Geleneksel tarzda oyun yapan Alman kabarecileriyle karşılaştırıldığında Omurca, bir bomba!" ZDF-Heute Journal: "Muhsin Omurca, Türk kabareci ve karikatürist, iki toplumun da burnuna acımasızca dayıyor aynayı. Almanya'daki Türk kabaresinin kurucularından biri olan Omurca aynı zamanda sanatının da ustası..."

Sinekkaydı karikatürler

Murat İlhan, 18 yıldır berberlik mesleğinin yanında ara vermeden karikatür çiziyor. Şimdiye kadar çizdiği binin üzerindeki karikatürü yarışmalara gönderen ve üç birincilik ödülü kazanan İlhan, eserlerini kendi berber dükkanında sergiliyor. 28 karikatürden oluşan üçüncü sergisini açan İlhan, hem müşterilerini traş ediyor hem de çizdiği karikatürler hakkında bilgilendiriyor. Samsun'da sergi açabilmek için salon sayısının az olduğunu belirten karikatürcü, sergi salonu için uzun süre beklememek için küçük dükkanını sergi salonuna çevirdiğini söyledi.

Radikal gazetesi

Ondörtlü karikatür sergisi Çapa Tıp Fakültesi'nde açıldı

Ondörtlü Karikatür Topluluğu yeni sergisini 17 Mart 1999 günü İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Temel Bilimler binası girişinde açtı.

Sergide Ondörtlü'nün sürekli çizerleri Aşkın Ayrancıoğlu, Behiç Yalçın Ayrancıoğlu, E. Yaşar Babalık, Yılmaz Baş, Hüseyin çakmak, Volkan Demir, Halis Dokgöz, Ahmet Erkanlı, Mehmet Gölebatmaz, Bülent Han, Murat İlhan, Cemal Odabaşı, Altan Özeskici, Seyit Saatçi, Seçkin Temur'un karikatürlerinin yanısıra Necmi Rıza Ayça, Mustafa Bilgin, Sema Ündeğer, A. Mecit Özbek, "Konuk sanatçı" Bahram Arjmandnia (İran) ile "genç bir çizer" Semih Balcı'nın karikatürleri yer aldı.

Serginin basın bülteninde Ondörtlü'nün mizah anlayışı anlatılıyor: "Mizahı; cinsellik, halkçılık, sululuk, küfür tacirliğine indirgeyenler, ideolojiden, mesajdan soyanlar, salt güldürücü bir şey sananlar, yarışma karikatüristliği yapanlar 'ölü mizahçılar'dır. Bu 'yaşayan ölüler', radyolarıyla, televizyonlarıyla, gazeteleriyle, dergileriyle, emperyalizmin kültür kolu olan postmodernizmin bulanıklığında, halkı avlıyorlar... Bu bulanıklığı durultmak ve 'ölü mizahçılar'ın 'yaşadığı' yanılsamasın gidermek için mücadele etmek gerekiyor. Ondörtlü'nün kapitalizme/emperyalizme karşı mücadelesi bunu da içeriyor. Biz halkın içindeyiz, gerçekçiyiz..."

Sergiyi internet aracılığıyla izleyicilere ulaştıran Ondörtlü'nün adresi şöyle (http://members.xoom.com/fdirol/sergi.html)

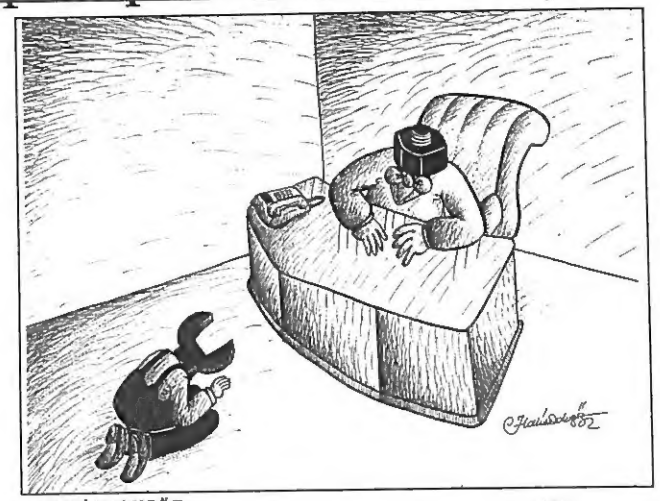

HALİS DOKGÖZ

BAHRAM ARJMANDNİA (İRAN)

ABDÜLMECİT ÖZBEK

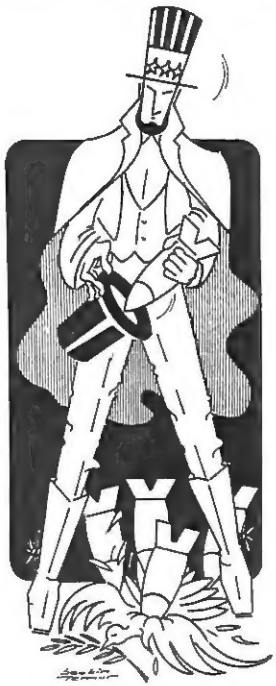

SEÇKİN TEMUR

Selçuk Demirel'in yeni kitabı: yaratıcılığa resimli övgü

Cem Erciyes

"Aslında böyle hep ben konuşayım istemiyorum. Siz nasıl buldunuz kitabı?"

"çok eğlenceli" diyorum. "Hele şu baştaki bölüm; masanın başında kitaplarının arasında oturan adam. Onun sıkıntılı düşünceli hali epey sevimli. Sonra kafasını yarıp çıkan küçük adam çok matrak. O adamın yazdıklarıyla esas oğlanın kahkahalara boğulduğu resimler insanı gülümsetiyor ister istemez. Daha sonraki bölümler, onlar biraz farklı. Belki gülümsemeye devam ediyorsunuz, ama resimlerdeki metafor yoğunluğundan ve zeki buluşlardan aldığınız keyiften dolayı. Aslında bu mavi egemen resimlerin biraz karamsar olduğu bile söylenebilir. İnsanın içini boğan bir karamsarlıktan söz etmiyorum, yalnızlık, iletişimsizlik, yaratıcılık gibi zor kavramları çağrıştırdıkları için belki böyle hissettiriyor.

Yapı Kredi Yayınları'nda çıkan kitabı gördüğümden beri aklımı kurcalayan soruyu teybi açar açmaz sormuştum. John Berger ve Selçuk Demirel'in bu işbirliği nereden kaynaklandı, diye. Aynı ülkede yaşıyor olmaktan başka paylaştıkları bir şeyler olmalıydı. Tahmin ettiğim gibi çıktı, resim ve yaratıcılığın ortak paydasında bir dostluk sözkonusuydu. *"Seksenlerin sonunda Paris'te tanıdım onu. Ortak arkadaşlarımız aracılığıyla, 1993'te BBC ile Arte ortaklaşa bir John Berger programı hazırlıyordu. Yakın olduğu yazar ve sanatçılarla görüşüyorlardı. Bana da John için bir desen yapmamı önerdiler. Olur dedim, başladım yapmaya, bir değil altmış beş tane desen yaptım. Onun haberi yoktu. Desenleri bir kitap haline getirdik ve çekim esnasında önüne koydular. Çok sevdi, kahkahalar atmaya başladı. Sonra bunu bir kitap yapalım istedik; ben de 'Senin buna bir tekst yazman lazım', dedim. Yani tersi bir iş yaptık, bu kez tekste uygun resim değil, resimlere bakarak tekst yazıldı. Cevat Çapan'ın çevirisi de çok güzel oldu."*

Resimlere uygun bir tekst mi bu sizce? *"Hayır tabii. Aslında iki ayrı yol var. Tekst ile resimler birbirinden ayrılmaz değil, bir metin ve bir dizi resim var bu kitapta. Bir bilmece de değil, o kadar düşsel, metafizik bir şey değil. Burada herkesin bildiğini başka bir şekilde söylüyoruz. Zaten önemli olan da bu. Günlük hayatı, başka bir hayat kılmak da ancak böylece mümkün."*

Selçuk Demirel'in John Berger'le ortak çalışması "Kıyıdaki Adam" geçtiğimiz aylarda yayımlandı.

O bunları anlatırken resimli masal kitaplarını düşünüyorum. Çocukların anlamadıkları yazıları bir yana koyup kendilerine özgü öyküler çıkarttıkları kitapları. Ya da kısa, nahiv metni dinlerken gözlerini yumup içine daldıkları fantastik dünyayı. Demirel ise sözünü sürdürüyor:

"Böyle bir kitap için konuşmak zor aslında. Resimler için söyleyecek bir şeyim yok. Söylemek istediğim şey yaratıcılığın sınırsız yolculuğunu anlatıyor olması. Yaratıcılığa bir övgü. Zamanı da tartışıyorum bu kitapta. Zamana karşı, zamanla beraber bir dönüşümü de anlatıyorum."

Duraksıyor, sessizliği dolduruveriyorum: "Sizin zamanla ilişkiniz nasıl?" *"Zamanı fark ettiğin an müthiş bir panik, unuttuğun zaman genişlik. Zaten hiç yetmiyor, hep son dakikada bir şeyler yetiştiriyorusun. Bir süre sonra ömür yetecek mi paniği başlıyor. Aslında benim çabam zamanı unutmak. Unuttuğun an müthiş bir özgürlük kazanıyorsun. Bir yandan zamanın geçişini de hissetmek gerek, bu nedenle çelişkili bir ilişki var onunla."*

Fransa'da Le Monde ve Le Nouvel Observateur gibi prestijli yayınlarla çalışan başarılı bir çizer. Ona kalırsa çizer fena bir tanım değil, kendisini karikatüristle ressam arası bir yere koyuyor. Ama resimle hayli ilgili. Kitabın sayfaları arasına gizlediği 'otoportresi' de üzerinde önlüğü, şövalenin karşısında bir ressam. Gizli gizli resim yaptığından kuşkulanıyorum, soruyorum tabii. *"Resim çok kışkırtıcı bir şey. Eskiden kendim için yapıyordum. Şimdi azaldı, ama o vakti tekrar yaratacağım. Bu benim nefsi müdafaam, günlük hayatın peşinde kaybolup gitmemek için. Hep kuruyorum, bir gün bütün bu koşuşturmacadan sıkılacağım ve kendim için resim yapmaya başlayacağım"* diyor.

Sonra konuşmaktan sıkılıyor artık; arkasına yaslanıyor, masanın üzerindeki kitaba bakıp birsüre sessiz kalmanın yolunu buluyor:

"Aslında böyle hep ben konuşayım istemiyorum. Siz nasıl buldunuz kitabı?"

Radikal, 10 Mart 1999

Cumhuriyet'in 75. Yılında Sağlık Yarışması karikatürleri

HİCABİ DEMİRCİ / BÜYÜK ÖDÜL

İstanbul Tabip Odası'nın Karikatürcüler Derneği ile ortaklaşa düzenlediği "Cumhuriyetin 75. Yılında Sağlık" karikatür yarışması sonuçlandı. Yarışmada büyük ödül Hicabi Demirci'nin karikatürüne verildi. Erdoğan Oğultekin, Cemalettin Güzeloğlu ve Akın Önder başarı ödüllerini kazanırken; Mehmet Kahraman, Eray Özbek, ve Hikmet Cerrah'a jüri özel ödülü verildi. Yarışmada TTB özel ödülü Muhammet Şengöz, Karikatür Dergisi özel ödülü Sait Oktay, Karikatürcüler Derneği özel ödülü Deniz Dokgöz'ün oldu. Yarışmanın ödül töreni Karikatürcüler Derneği sergi salonunda 20 Mart günü düzenlendi. Aynı gün dernek galerisinde yarışma sergisi de açıldı.

DENİZ DOKGÖZ / KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ

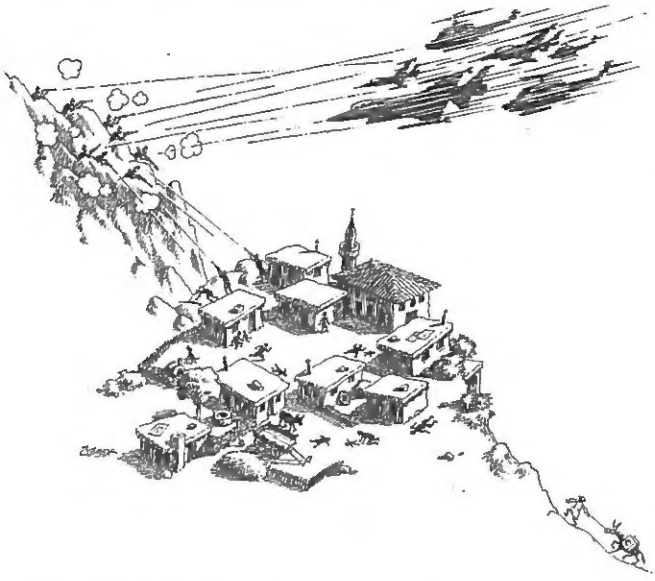

ERAY ÖZBEK / JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ

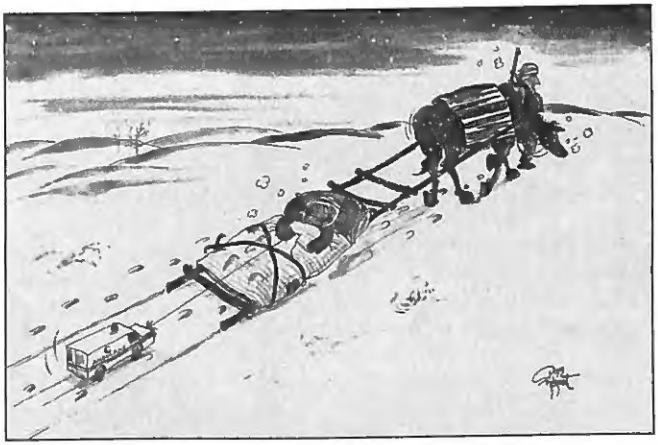

HİKMET CERRAH / JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ

Kalp Vakfı Karikatür Yarışması sonuçlandı

Türk Kalp Vakfı ile Karikatürcüler Derneği'nin ortaklaşa düzenlediği "kalp" konulu karikatür yarışması sonuçlandı. Bedri Koraman, Ferit Öngören, Ercan Akyol, Halis Dokgöz, Mustafa Gerçeker, Hayriye Midillioğlu, Suna Baturay'dan oluşan seçici kurul 20 Mart'ta İstanbul Karikatür ve Mizah Müzesi'nde karikatürleri değerlendirdi.

Yarışmada birincilik ödülü Mahmut Akgün'e verildi. İkincilik ödülü İhsan Kocagöz, üçüncülük ödülü Altan Özeskici'nin yapıtlarının olurken; Mümin Durmaz, Oğuz Gürel ve Atilla Peken mansiyonla ödüllendirildi. Hicabi Demirci'nin karikatürüne ise Karikatürcüler Derneği özel ödülü verildi. Yarışmanın ödül töreni 11 Nisan 1999 Pazar günü saat 18.00'de İstanbul Taksim'deki The Marmara Oteli sergi salonunda düzenlenecek ve yarışma sergisi açılacak.

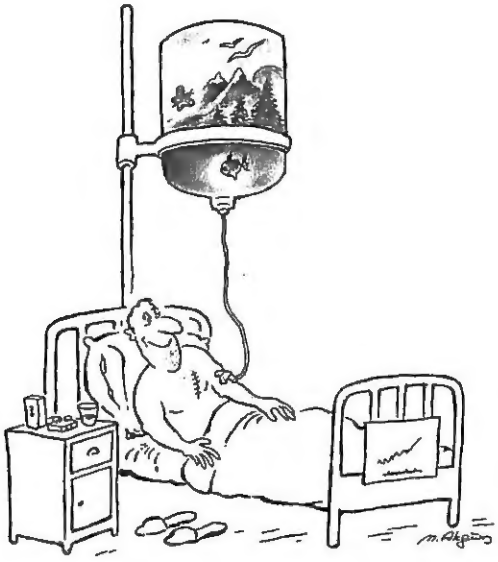

MAHMUT AKGÜN / BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

ALTAN ÖZESKİCİ / ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

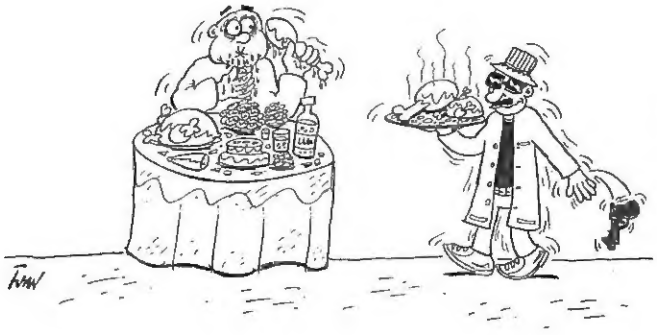

İHSAN KOCAGÖZ / İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

OĞUZ GÜREL / MANSİYON

Karikatürde teknolojik devrim yaşandı - 2

Canol Kocagöz

Bilgisayar çıkışlı karikatürlerin 1998 yılında yapılan yarışmalarda orjinal eser gibi değerlendirilmediği, bu eserlerin elendiği, yarışma şartnamelerinde yarışmaya katılacak eserlerin hâlâ orjinal eser olması şartı arandığının gözlendiği bir yıl oldu. Herhalde, önümüzdeki yıllarda yarışma şartnamelerini hazırlayan kurulların teknolojik gelişmeyi gözönüne alarak bilgisayar çıkışlı çizgileri de yarışmalara kabul edeceklerini tahmin edebiliriz. Bunun tersini düşünmek çizginin hareketini kısıtlayarak bilim ve teknikten koparmaya çalışmaktır diyebiliriz. Çizginin biçiminde bilim ve teknolojiden ileri gelen ilerleme hızlı bir şekilde tüm çizerleri kucaklarken, düşün alanındaki kaos ve dağınıklık tüm dünya çizerleri ile beraber Türkiyeli çizerleri de etkiledi diyebiliriz. Ve bu etkilenme neticesinde haberi flaş bir şekilde okuyucuya aktaramayan karikatürcünün ürünü, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de gazete ve dergilerin iç sayfalarına çekildi. Ancak bazı özel durum ve zamanlarda iyi çıkışlar yaparak muhalefetini artırdığı anda çizilen karikatürler gazete ve dergilerin birinci sayfalarıyla, Tv haber programlarına ani girişler yaptı.

1998 yılında dünyada çizerlerin en etkili ve vurucu muhalefet ettikleri konu ABD'inde patlak veren ABD devlet başkanı Bill Clinton'un karıştığı seks skandalı "Fermuargate" olayıydı. Dünyanın tek hakim gücünün devlet başkanına kalemleri ile saldırıp, adeta yerden yere vurarak çizginin ve mizahın gücünü ispatlayan karikatürcülerin hakkını yemeden, 1998 yılında ABD'nin dünya üzerindeki akıl almaz plan ve politikalarına karşı uluslararası tek gücün karikatür ve mizah olduğunu, her şeye rağmen mizah ve çizginin, bir iki kötü örneği dışında ABD'nin liberal politikalarına alet olmadığını görmekteyiz. Karikatür ve mizah Türkiye'de de dünyadan ayrı bir yol çizmedi ve liberalizmin kuyruğuna takılan bir mizah yolu izlemedi. Ama buna rağmen karikatürde 1998 yılında flaş ve radikal bir değişikliğin olduğunu da söyleyemeyiz.

Gazetelerde karikatürler biraz daha vinyet ve band - karikatüre dönük çalışmalar şeklinde gözükürken, mizah dergilerinde ise çizgi romanların oranları biraz daha yükselirken, mizah dergileri diğer alanlarda eski üslup ve davranışları ile yayınlarını sürdürdüler.

Bu yılın en önemli olumlu özelliklerinden biri de çizgi üzerine teorik düşün ve söylevlerin yüksek sesle söylenmeye başlamasıydı. Başta Karikatürcüler Derneği'nin İstanbul AKM'de düzenlediği 21. Yüzyılın Eşiğinde Karikatür ve Mizahın Koordinatları Sempozyumu olmak üzere, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin Acıbadem , İstanbul'da düzenlediği, 1998 yılında aramızdan ayrılan Ali Ulvi Ersoy anısına ve karikatür sanatı üzerine yapılan söyleşiler, Nazım Hikmet Vakfı'nın 75. yıl karikatür değerlendirmesi paneli ile karikatür festivalleri kapsamında, uluslararası jüri üyeleri ve konuk karikatürcülerle gerçekleştirilen söyleşiler önemli bir yer tutmaktadır. Bu yıl Karikatürcüler Derneği tarafından 18.si yapılan Uluslararası Nasreddin Hoca Karikatür Yarışması kapsamında İstanbul'da, Aydın Doğan Vakfı'nın Antalya'da, Karikatür Vakfı'nın Ankara'da düzenlediği uluslararası karikatür festivallerindeki karikatürün tekniği, biçimi, iletişimi v.b üzerine teorik söyleşiler yapılan etkinliklerde en dikkati çeken bölümlerdi.

Karikatür ve mizah üzerine yapılan bu çalışmaların önümüzdeki yıllarda daha artarak süreceği ve çizgiye ayrı bir ivme kazandıracağının belirtileri gözlenmiştir.

Dünyada ve Türkiye'de çizgiye baskı ve cezalar 1998 yılında da sürerken hakkında dava açılan ve hüküm giyen karikatürcüler arasına dünyadan birçok çizer eklenmiştir: Cezayir'den Amari Chawki, Burma'dan Win Tun, Mısır'dan Essam Sharkawy, Lübnan'dan Elie Saliba, Nijerya'dan Chunks Onwudinjo, Sri Lanka'dan Jiffry Yoonoos, Yemen'den Saleh Ali, Türkiye'den daha önceki yıllarda hakkında dava açılan ve beraat eden Cumhuriyet gazetesinden Nuri Kurtcebe, Milliyet gazetesinden Haslet Soyöz, Emek gazetesinden Ertan Aydın, Posta gazetesinden Erdal Alay geçen yıl davalardan aklandılar. Çizdiği dört karikatürden dolayı yargılandığı dört davada toplam kırk ay hapis cezasına çarptırılan karikatürcü Doğan Güzel 1998 yılı içerisinde cezaevine konan tek çizerdi. Yine çizdiği karikatürlerden dolayı hapis cezası bulunan Halil İncesu'nun cezası da Yargıtay tarafından yıl içerisinde onaylandı. Her yıl olduğu gibi 1998 yılında Türkiye'de dava açılan mizah dergileri arasında birinci sırayı yine Leman mizah dergisi aldı. Hakkında birçok dava açıldı, eskiden açılan bazı davalardan da çok yüklü para cezasına çarptırıldı. Karikatür ve çizgiye yapılan her türlü baskıya rağmen çizgi yine de egemenlerin ve siyasilerin yumuşak karnını bulmasını biliyor. Taviz vermeyen çizerler ürettiklerini gözleri gibi koruyup yanlış kullanılmasını engelliyorlar.

1998 yılının en önemli olaylarından biri de, dünyanın en ünlü çizgi roman kahramanlarından biri olan Asterix ile Fransa'nın merkez sağ partisi RPR (Cumhuriyet İçin Birlik Partisi)'nin kapışmasıydı. Asterix'in RPR'ce parti afişinde kullanılmak istenmesi, Asterix'in çizeri Uderzo'nun "Çocukların eğitimine yönelik hazırladığım Asterix'in siyasi, dini emeller için kullanılmasına izin veremem" diyerek tepki göstermesiyle engellendi. Sanatçının, bu partinin Asterix'i kullanmasını engellemesi, paranın ve gücün karikatür karşında nasıl zayıf kalabileceğini göstermiştir. Usta çizer Uderzo'nun bu davranışı bu yılın en önemli karikatür olayıdır diyebiliriz. *Gösteri*

Dünyanın yargılanan karikatürcüleri bir afişte buluştu

A Closer Look

Cartoonists in DANGER

Editorial cartoonists look at the world from a different perspective. With a few strokes of a pen, a cartoonist amuses, challenges and criticizes. The often controversial results can lead to dangerous consequences in countries without basic freedoms. Here is a sampling of cartoonists who have been persecuted for their work.

Algeria
Amari Chawki

Crime: Insulting the Algerian flag.
Punishment: 20 months in jail, repeated arrests and detention, heavy fines and threats to his life.
Outcome: Chawki now lives in exile with his family in Paris.

Burma
Win Tun

Crime: Never officially charged, but his life was repeatedly threatened by government security forces.
Outcome: Exile. Now working in the U.S. and drawing cartoons for the underground press in Burma.

Egypt
Essam Sharkawy

Crime: Insulting a minister of state, his family and the police.
Punishment: Seven court cases were lodged against him over two years.
Outcome: After two years of trials, all charges were dropped in August 1998. The minister of state himself is under investigation for corruption and has been fired.

Lebanon
Elie Saliba

Crime: Defaming the honor of the president and the government.
Punishment: Case pending. The presiding judge is asking that Saliba be given two years in jail.
Outcome: Saliba is still drawing controversial cartoons and waiting legal actions against him.

A Closer Look

Nigeria
Chuks Onwudinjo

Crime: Never formally charged. Was arrested and beaten by state security police. Spent one year underground. Published *Tell* magazine from the back of a truck.
Outcome: Nigeria's oppressive head of state has died. Onwudinjo is now above ground waiting for the new head of state to define his press policies.

Sri Lanka
Jiffry Yoonoos

Crime: Insulted the president and his ministers.
Punishment: Government forces beat Yoonoos, ransacked his home and threatened his family.
Outcome: Yoonoos stopped publishing his most powerful cartoons. But within two years, the president was dead in a bomb blast. Yoonoos now works with the government's semi-official paper.

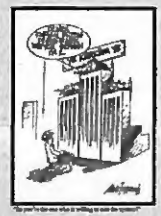

Turkey
Ahmet Erkanli

Crime: Insulted the state, the security forces and the courts.
Punishment: Arrested in 1993 and 1994 and sentenced to 30 months in prison. Was released after five months following appeals to Turkey's president.
Outcome: Ahmet is still publishing his cartoons in Turkey.

Dogan Guzel

Crime: Insulted the state.
Punishment: Currently in prison serving a 16 month sentence.
Outcome: Efforts are being made for his release.

Yemen
Saleh Ali

Crime: Never revealed.
Punishment: Arrested twice and released.
Outcome: His current status with the authorities is unknown but he is free and drawing cartoons.

Cartoonists Relief Network

The Cartoonists Relief Network catalogues cases of human rights abuses against editorial cartoonists and brings these cases to the public's attention. Its founder, Dr. Robert Russell, works with other human rights agencies like Amnesty International, Reporters sans Frontieres, and Committee to Protect Journalists to gather and disperse information about cartoonists who are at risk. If you would like to learn more about this organization please contact Cartoonists Relief Network at mayte6@aol.com, or write to:

Dr. Robert Russell
Director
Cartoonists Relief Network
#308
1111 Arlington Blvd.
Arlington, VA 22209

ABD'de etkinlik gösteren "Cartoonists Relief Network"(Karikatürcüler Yardımlaşma Topluluğu), dünyanın değişik ülkelerindeki yargılanan karikatürleri bir afişte bir araya getirdi. Afişte ülke adına, yargılanan sanatçının adına, yargılanan karikatüre, suçlama gerekçesine yer verildi.

"Tehlikedeki Karikatürcüler!" başlığıyla hazırlanan afişte Cezayir, Burma, Mısır, Lübnan, Nijerya, Sri Lanka, Türkiye ve Yemen'li karikatürcülere yer verildi. Afişte, yargılanan iki karikatür sanatçısının ismiyle yer alma ayrıcalığını gösteren Türkiye'den Ahmet Erkanlı ile Doğan Güzel'in durumu duyuruldu.

"Editoryal karikatürcüler dünyaya değişik perspektiflerle bakarlar. Bir karikatürcü, birkaç kalem darbesiyle komikleştirir, meydan okur ve eleştirir. Temel özgürlüklerden yoksun ülkelerde tehlikeli sonuçlar doğuran karşılıklar görür bu etkinlik. Burada çalışmalarından dolayı baskı gören karikatürcülerden bazı örnekler yer alıyor." diye sunulan afişte, Karikatürcüler Yardımlaşma Topluluğu'yla ilgili şu bilgiler veriliyor: İnsan haklarıyla ilgili baskılarla karşılaşan editoryal karikatür vakalarını derleyen topluluğun kurucusu ve yöneticisi Dr. Robert Russel. Topluluğun Uluslararası Af Örgütü, Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü benzeri bir kuruluş olduğu ve temel amacının baskılarla karşılaşan karikatür sanatçılarıyla ilgili bilgi almak ve bunu dağıtmak olduğu belirtiliyor. Toplulukla ilgili, **mayte6@aol.com** e.mail adresinden veya No. 308 1111 Arlinton Blvd. Arlington, VA 22209 USA adresinden bilgi alınabilir.

Afişteki bilgilere göre Cezayir'den Amari Chawki, Burma'dan Win Tun, Mısır'dan Essam Sharkawy, Lübnan'dan Elie Saliba, Nijerya'dan Chuks Onwudinjo, Sri Lanka'dan Jiffry Yoonoos, Türkiye'den Ahmet Erkanlı ve Doğan Güzel, Yemen'den Saleh Ali karikatürlerinden dolayı çeşitli baskılara uğradılar. Bir kısmı yargılanıp hapis yattı. Kimisi ülkesini terketmek zorunda kaldı.

Yarışmalar

13. Hollanda Karikatür Festivali / Hollanda

Konu: İnsan ve modanın 2000 yılı ("2000 Years Men & Fashion").
Sayı: En fazla beş karikatür.
Boyutlar: 30x40 veya 40x50
Teknik: Serbest.
Ödüller: Birincilik: 2000 florin ve gezi, ikincilik: 1500 florin ve gezi, üçüncülük: 750 florin ve gezi, halk ödülü: 500 florin ve diploma, FECO ödülü: 500 florin ve gezi, Tulip ödülü: 250 florin ve diploma, Kever ödülü: 250 florin ve diploma, 4 özel maniyon: diploma, Ton Smits Penning 99: bronz madalya.
Son katılma tarihi: 9 Mayıs 1999.
Karikatür kitabı ödülü. Son 3 yıl içinde yayımlanmış karikatür kitaplarıyla katılınabilir. İki örnek gönderilmesi isteniyor. "Altın Kalem" başlığında düzenlenen bu bölümde Altın Kalem ödülü: 500 dolar ve gezi, 3 mansiyon: 100 dolar ve diploma.
Adres: 13th DUTCH CARTOONFESTIVAL Postbox 2180
1180 ED Amstelveen THE NETHERLANDS.

Cemal Nadir Karikatür Yarışması/Bursa

Konu: Serbest.
Sayı: En çok 2 eser.
Boyut: Maksimum 30x40 cm.
Teknik: Serbest.
Karikatürler, daha önce yayımlanmamış ve ödül almamış olmalı.
Ödüller: Birinci: 150 milyon TL, ikinci: 100 milyon, üçüncü: 75 milyon, iki mansiyon: 20 milyon.
Son katılma tarihi: 5 Mayıs 1999.
Yarışmanın ayrıca öğrenci kategorisi de vardır.
Adres: İlhan Doğan Çekirge Caddesi No: 100 İntam İş Merkezi K: 4 D: 401 16070 Bursa. Tel: (0224) 236 38 62

Tolentino 20. Sanatlarda Mizah Festivali /İtalya

Ödül dalları: a) Cesarre Marcorelli ödülü: konu serbest. b) Luigi Mari ödülü: Konu ünlü birinin karikatür portresi, c) Tolentino ödülü: Konu Yeni binyılın umutlarının anlatımı . Sanatçılar eleştirel bir gözle modern toplumun önemli problemlerini (savaş, şiddet, açlık, ırkçılık, uyuşturucu, çevre kirliliği v.b.) sergilemek ve analiz etmeliler. Bu bölümdeki karikatürlerin gelecek için iyimser ve umut dolu olamaları bekleniyor.
Sayı: Her dalda en çok 3 eser.
Boyut:: Serbest.
Teknik: Serbest.
Karikatürler, daha önce yayımlanmamış ve ödül almamış olmalı.
Ödüller: Cesare Marcorelli bölümü: birinci: Altın Kule ve 1000 EURO, ikinci: Gümüş Kule, üçüncü: Bronz Kule; Luigi Mari bölümü: birinici: Mari Plaketi ve 1000 EURO, ikinci: onur plaketi; Tolentino bölümü: birinci: Tolentino Plaketi ve 1000 EURO, ikinci: Gümüş Plaket.
Son katılma tarihi: 24 Nisan 1999.
Adres: Segreteria della XX Biennale Internazionale dell'Umorismo nell'Arte; 3, Piazza della Liberta; 62029, Tolentino (MC) Italy.

8. Taejon Karikatür Yarışması / Güney Kore

İki dalda düzenleniyor: a) Konulu dal: Konu : 1) Vicdan (Conscience), 2) Komşular (Neighbors); b) serbest.
Sayı: Sınırsız.
Boyut: Maksimum 29.7x42 cm.
Teknik: Serbest.
Ödüller: büyük ödül: 3.000 dolar, altın ödül 1000$, gümüş ödül 500$, bronz ödül 300$, ve seçilen 100 karikatüre mansiyon ödülü.
Son katılma tarihi: 30 Haziran 1999.
Adres: Taejon International Cartoon Institute, 450, Wolpyongdong, Taejon city, 302-281, Seoul Korea. Tel/Fax: 82(42)487 0531.
E-mail: cslim@munhwa.kongju-c.ac.kr

Burdur Müzesi 14. Karikatür Yarışması

Konu: "Eski eser - Müze ve insan ilişkileri"
Sayı: Sınırsız.
Boyut: Maksimum 50x35, minimum 35x25 cm. Teknik: Serbest.
Karikatürler, daha önce yayımlanmamış ve orjinal olmalı.
Ödüller: Birincilik, ikincilik, üçüncülük ve çeşitli özel ödüller.
Son katılma tarihi: 7 Mayıs 1999.
Yarışmacıların yapıtlarına özgeçmişlerini de eklemeleri gerekiyor.
Adres: Burdur Müze Müdürlüğü 14. Karikatür Yarışması 15100 Burdur.

Hürriyet Uluslararası Karikatür Yarışması

Konu: Serbest.
Sayı: En az 2 eser.
Boyut: Maksimum 35x50 cm.
Teknik: Serbest.
Karikatürler, daha önce yayımlanmış olabilir ancak ödül almamış olmalıdır.
Karikatürler orjinal olmalıdır. Özgeçmiş ve fotoğraf gönderilmeli.
Ödüller: Birinci: 8000 ABD doları, ikinci: 5000 $, üçüncü: 3500 $, Başarı ödülü: 300 $
Son katılma tarihi: 17 Mayıs 1999.
Adres: Aydın Doğan Vakfı, Hürriyet Medya Towers 34544 Güneşli, İstanbul.

SEMA ÜNDEĞER SERGİSİ

Sema Ündeğer karikatürlerini 14-26 Mart 1999 tarihleri arasında Toplumsal Araştırmalar Kültür ve Sanat İçin Vakıf'ın Kadıköy şubesinde sergiledi. (Kırtasiyeci Sk. No: 1 Kadıköy)

YAVUZ'DAN DOKTOR&HASTA KARİKATÜRLERİ

Kamil Yavuz "Doktor & Hasta" başlıklı karikatür sergisini 14 Mart 1999 Tıp Bayramı nedeniyle Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Academic Hospital girişinde açtı. Sergide sanatçının 15 adet karikatürü yer aldı. Ayrıca Kamil Yavuz'un internetteki web sitesini http://members.xoom.com/kyavuz adresinden gezebilirsiniz.

KIBRISLI TÜRK VE RUM KARİKATÜRCÜLERİN SERGİSİ

Kıbrıs Türk Karikatürcüler Deneği ile Kendi Kendini Yetiştiren Ressamlar Birliği (EN-AZ)nin, 1989 yılından beridir geleneksel ve ortaklaşa düzenlediği "Pan-Cyprian" Resim-Karikatür sergisi, 22 Şubat 1999 tarihinde, Lefkoşa'nın Rum kesimindeki "Melina Merkouri" Sanat Merkezinde gerçekleştirildi... 22-28 Şubat 1999 tarihleri arasında gerçekleşen "Pan-Cyprian" sergisinde eserleri yer alan Kıbrıslı Türk karikatürcüler şunlardır: Musa Kayra, M. Serhan Gazioğlu, Mustafa Tozakı, Hüseyin Çakmak, Arif A. Albayrak, Ramiz Gökçe, Erdoğan Baybars, Cemal Tunceri, Mehmet Ulubatlı, Erdinç İlkerli, Celal Deniz, Mehmet İlkerli... Rum kesiminde gerçekleşen serginin açılışına katılmak isteyen karikatürcülere Denktaş rejimi geçiş izni vermediği için sanatçılar açılışa katılamadılar.

KAYRA İLE ÇAKMAK'IN YAPITLARI ABD'DEKİ KARİKATÜR MÜZESİNDE

ABD'nin Florida eyaletindeki, dünyanın en önemli ve saygın sanat kuruluşlarından biri olan "International Museum of Cartoon Art" yönetimi Kıbrıslı çizerlerden Musa Kayra ile Hüseyin Çakmak'ın birer orjinal karikatürünü müzeye aldı. 1960'lı yılların başında oluşturulan müze, karikatür ve çizgi film sanatının çeşitli dallarındaki orijinal eserleri ve yayınları bünyesinde korumakta ve sergilemektedir. Dünya karikatür ve çizgi film sanatının 200 yıllık geçmişini koruyan müzede, 50'yi aşkın ülkeden, dünyaca ünlü çizgi film ve karikatür sanatçılarından alınan 150 bin eser bulunmaktadır. ABD'nin yanısıra, dünyanın değişik ülkelerinden gelen turistlerce yoğun bir şekilde ziyaret edilen müzenin, bu ilgiye cevap verebilmesi amacıyla 1996 yılında yeniden düzenlendiği öğrenildi. Bu arada eserlerinin müzeye alınması dolayısıyla Hüseyin Çakmak ve Musa Kayra ile müze yönetimi arasında birer sözleşme imzalanıp, çizerlere müzenin anısal belgeleri verildi. Öte yandan müze yöneticisi Stephan Charla, sanatçılarımıza gönderdiği mektup ile eserlerinin müzeye alınması nedeniyle gösterdikleri katıklardan dolayı teşekkürlerini iletti.

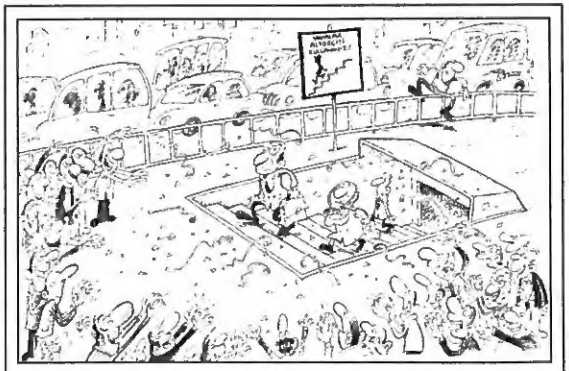

"Kent Kültürü" yarışması

Trabzon Belediyesi ile Karikatürcüler Derneği Trabzon İrtibat Bürosonun ortaklaşa düzenlediği "Kent Kültürü" konulu karikatür yarışması sonuçlandı. Birinci Erdoğan Oğultekin (üstte), ikinci Fahri Eyican, üçüncü Cem Zafer Gümüş oldu. Oğuz Gürel ile Mümin Durmaz ise mansiyon kazandılar.

KIBRIS ULUSLARARASI KARİKATÜR MÜZESİ OLUŞTURULUYOR

Kıbrıs Türk Karikatürcüler Derneği yönetim kurulu Kuzey Kıbrıs'taki Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Dairesi ve Lefkoşa Türk Belediyesi işbirliğiyle "Kıbrıs-Uluslararası Karikatür Müzesi"ni oluşturma çalışmalarını başlattı. Lefkoşa'nın Kıbrıs Türk ve Rum kesimini ikiye ayıran sınır bölgesi civarındaki tarihi "Arabahmet Mahallesi"nde oluşturulması düşünülen Karikatür Müzesi için gerekli bina tesbiti çalışmalarına başlandı. Kıbrıs Türk Karikatürcüler Derneği yönetim kurulu bu amaçla aldığı bir karar üzerine , "Uluslararası Altın Muflon Karikatür Festivali"ne gönderilen eserlerden uygun görülenleri müze arşivine almaya başlamıştır. Bu nedenle eseri "Kıbrıs-Uluslararası Karikatür Müzesi"ne alınan çizerlere "Onursal Diploma" gönderilecektir...

KÖLN'DE ÇEVRE SERGİSİNE ÇAĞRI

Almanya'nın Köln kentinde mayıs ayında bir "çevre karikatürleri" sergisi açılacak. Dileyen sanatçılar bu sergiye katılabilirler. Fotokopi gönderilmesinin yeterli olacağı sergiye katılma adresi şöyle: İbrahim Çelik, "Çevre karikatürleri sergisi", Hohenzollernstr. 8 53840 Troisdorf.

ARDAGİL'İN SERGİSİ

Orman Haftası çerçevesinde Burhanettin Ardagil Safranbolu'da "Daha Beyaz. Daha Mavi. Daha Yeşil Bir Dünya" karikatür sergisini açtı. 26 Mart'ta açılan sergi için sanatçı Safranbolu'ya davet edildi.

Summary

Ahmet Hamdi Kaya died

Cartoonist Ahmet Hamdi Kaya died of illness on March l8, l999. A. H. Kaya was born in Tirebolu in l949 and became a self-educated artist when he was yet l4 years old . He was a master especially of instant portraiture and did skilful and varied work in painting, cartooning and ornamentation He was awarded an honour diploma in Tolentino, Italy in l979 and a golden plaque of the Chamber of Pharmacists in l980 in cartooning.

Page l

Women in Cartoons

On March 8, the Labouring Women's Day, an exhibition on the theme "Women" is opened at the gallery of the Cartoonists' Association. The works on the exhibit comprised both of the newly created cartoons sent in through the call of the Association and those selected from the archives of the Cartoon and Humour Museum in Istanbul.

Page 2

Cartoon-Cabaret

Muhsin Omurca has been awarded the German Cabaret Prize for his "Cartoon-Cabaret" first of its kind in Germany.The cartoonist, a member of the Association, has also won the "Star of the Week" prize of the daily M. Abendzeitung.

Page 3

Medical themes

There has recently been two cartoon competitions on medical themes organised in collaboration with the Cartoonists' Association in Turkey. One organised by the Chamber of Physicians in Istanbul had 'Health in the 75th year of the Republic' as its theme and Hicabi Demirci is awarded the Grand Prize. Prize-giving ceremony is held during the opening of the exhibition at the Association gallery on March 20, l999.

Page 6

The Heart Foundation organised a competition on theme 'Heart' and Mahmut Akgün is awarded the Grand Prize. Prize-giving is going to be held in the exhibition hall of the Marmara Hotel in Taksim, Istanbul at l8:00 on Sunday, April ll, 1999 and the contesting cartoons will be displayed.

Page 7

Kocagöz on Cartooning in l998

Canol Kocagöz touches the theoretical and political developments in cartooning in l998. He reminds that cartoon artists never give up criticising the politicians and do not let their art be used for political or religious purposes. His best example is Underzo, the creator of Asterix, who did not compromise with the RPP in France who wanted to use his cartoon character on their party posters.

Page 8

Cartoonists Relief Network

This organisation active in the US has produced a poster which brings together the cartoons that went on trial in the world. In the poster titled "Cartoonists in Danger" , Ahmet Erkanlı and Doğan Güzel are mentioned among the artists who are tried because of their drawings. The address of the Cartoonists Relief Network is No.308 1111 Arlington Boulevard , Arlington, V A 22209 U S A .

Page 9

Çeviri / Translation by
Kemal Özyurt

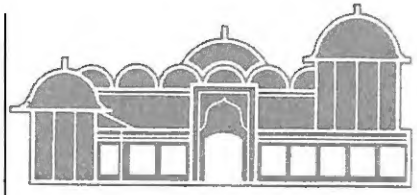

KARİKATÜR ve MİZAH MÜZESİ etkinlikleri

N i s a n 1999

YENİ SERGİ

1-20 Nisan 1999
Ramiz Gökçe Karikatür Sergisi
Açılış: 1 Nisan Perşembe Saat 17.00

23-30 Nisan 1999
İSTEK Okulları Karikatür Kulübü Sergisi
Açılış: 23 Nisan Cuma Saat 17.00

SÜREKLİ SERGİ

Türk Karikatürü
1860-1960

KOLEKSİYON

Mizah Kitaplığı Arşivi

ÖZGÜN BASKI ATÖLYESİ

Uzman gözetiminde yapılan çalışmalara herkes katılabilir. Cuma ve Pazar günleri dışında hergün 14.00-18.00 arası.

Atatürk Bulvarı, Kovacılar Sokak No: 12
Fatih İstanbul Tel: (0212) 521 12 64